

„EDINOST“
Izhaja po trikrat na teden v šestih iz-
dankih ob torkih, četrtek-
ih in sobotah. Zjutranje izdanje iz-
haja ob 6. uri zjutraj, večerino pa ob 7.
uri večer. — Obujno izdanje stane:
za jeden mesec . f. — 30, izven Avstrije f. 1.40
za tri mesece . . . 2.00 4.—
za pol leta . . . 3.— 8.—
za vse leto . . . 10.— 16.—
Na naročbe brez priložene naročilnice se
ne jemlje ozir.
Posamične številke se dobivajo v pro-
dajalnicah tobaka v Trstu po 2 nč.,
v Gorici po 2 nč. Sobotno večerino
izdanje v Trstu 2 nč., v Gorici 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglasi se računajo po tarifi v petlini; za
naslove z debelimi črkami se plačuje
prostor, kolikor obsega navadnih vrstic.
Poslana osmrtnice in javnoizvale, do-
mači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu:
ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora
biti frankovano, kor nefrankovano se ne
sprejema. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase spro-
jema upravitelstvo ulica Caserma 13.
Odpri reklamacije so prosto poštino.

„V edinosti je moč!“

Boj za slovensko šolo.

(Dalje).

**Praktični razlogi za opravičenje
zahteva slovenskih šol. — V oko-
ličanskih šolah ni prostora niti
za okoličanske otroke. — V oko-
lici je brez pouka 2856 otrok,
to je, 47%, toraj skoraj polovica.
— Kam naj grede ti otroci, ako
se bodo strogo zahtevalo šolski
obiski? — Kje je prostora v oko-
ličanskih šolah za preko 1000
slovenskih mestnih otrok?**

IV. Ko bi pa vse to ne veljalo in za-
dostovalo, obstoje taki praktični pomisleki
z ozirom na napadano razsodbo in posebno
z ozirom na zahtevo, naj pošiljajo slovenski
mestni stariši svoje otroke v šole v Rojanu,
v Barkovljah, Šklednju in na Vrdeli, da se
je le čuditi, kako se more pošiljati slovenske
otroke v šole, ki nimajo prostora?

V pošteved pridejo tu večkrat navedene
štiri, tržaški Slovencem radi oddaljenosti,
znašajoče manj kakor štiri kilometre, baje
pristopne šole. Oglejmo si malo to pristopnost!

1. Slovenska šola v Barkovljah (Barcola)
ima v 3 šolskih sobah šest letnih tečajev;
akoravno ne obiskujejo šole vsi otroci, ki bi
moral obiskovati šolo, imela bi prostora,
kakor se visoko c. k. ministerstvo lahko
prepriča potem uradne informacije, k večem
za 100 otrok;

2. slovenska šola v Rojanu (Rojana)
ima, kakor smo že omenili, v 5 šolskih so-
bah samo štiri šolske tečaje, je torej nepo-
polna celó kakor šola za deželo. Razun tega
ni prostora niti za te otroke, ki faktično
obiskujejo sedaj to šolo, da ne govorimo o
onih, ki bi morali obiskovati po zakonu šolo.
Prostori so majhni, nizki in nezdravi.

Sprejeti bi ne mogla iz mesta niti enega
otroka;

3. slovenska šola v Šklednju (Servola)
ima v petih šolskih sobah šest letnih tečajev
ter ima male in že sedaj prenapolnjene sobe,
tako, da ne bi mogla vsprejeti iz mesta niti
enega otroka;

4. slovenska šola na Vrdeli (Guardiella)
ima v 7 sobah šest šolskih letnih tečajev;
sobe so male ter je v njih prostora za malo
več kakor 500 otrok (okolo 524); faktično
obiskuje sedaj to šolo preko 400 otrok, a
šolo obiskovati dolžni otrok šteje Vrdeljski
okraj okolo 1000! Ako bi obiskovali šolo
vsi otroci okraja Vrdeljskega, ki so obve-
zani po zakonu, sprejeti bi jih mogla ta šola
še-le polovico.

V take šole torej, ki nimajo prostora niti
za svoje otroke, pošilja se slovenske mestne
otroke!

Pri tem je pa še pomisliti, da glasom
že omenjenega letnega poročila (Jahresber-
richt) o stanju šolstva v Trstu v šolskem letu
1892/1893 obiskuje okoličanske šole od 5880 v to

po zakonu obrežanih otrok le 3024, toraj komaj
53.17%! Brez šolskega pouka je v okolici
2856 otrok, toraj skoro polovica!

To so številke, ki govore jasno, kako
se zanemarija šolstvo v tržaški okolici; ako
zahteva slavni magistrat strogo šolsko obis-
kovanje v okolici, je v okoličanskih šolah
prostora komaj za polovico okoličanskih otrok,
nikakor pa ne še za mestne otroke. In do
tega mora priti, da bodo obiskovali šole v
okolici vsi otroci, ki so v to dolžni po za-
konu. Slavni mestni magistrat, ki se vedno
hvali, koliko stori za slovensko šolstvo v
okolici, ima tu pred sabo žalostno sliko
šolstva v isti okolici, ter bi si bogato sve-
tovno mesto tržaško lahko vzelo za vzgled
bližnji ubožni okraj Sežanski, kjer obiskuje šolo
skoro 100 odstotkov v to obvezanih otrok!

Dokazali smo torej, da one štiri šole
okoličanske, v katere naj bi hodili slovenski
mestni otroci, nimajo niti prostora, dá, komaj
polovico prostora, za svoje otroke.

Število slovenskih mestnih otrok pa ni
tako neznatno, kakor bi se utegnili misliti.
Otroci, kateri so skazani v naših prošnjah,
niso še vsi, nego je od nas v istih prošnjah
izkazano število le mal del skupnega, gotovo
desetkrat večega faktičnega števila. V naših
prošnjah nabrali smo le toliko materijala,
kolikor je bilo potrebno, da dokažemo v
principu potrebo slovenske šole v Trstu.
Naj se nam le odpre v mestu slovenska šola
in prepričamo se takoj, da je naših otrok,
dolžnih pohajati šolo, dosti preko 1000!

Da to niso gole besede, dokazujejo na-
slednja fakta:

1.) V privatni šoli slovenski pri sv. Ja-
kobu, vzdržani od šolske družbe sv. Cirila
in Metoda, bilo je koncem šolskega leta
1893—1894 v petih razredih 322 otrok ter
se jih je moralo radi nedostatka prostorov
odbiti veliko število;

2.) na c. kr. deški ljudski šoli tržaški
bilo je koncem šolskega leta 1893/1894 gla-
som šolskega poročila pod /3 239 otrok
slovenske narodnosti;

3.) na c. kr. dekliški ljudski in meščan-
ski šoli tržaški bilo je koncem šolskega leta
1893/1894 glasom šolskega poročila pod /4
126 deklic slovenske narodnosti.

Ako seštejemo te ošlejšne številke ter
pristojemo povprečno število 170 otrok, iz-
kazanih v naših prošnjah, imamo v mestu
tržaškem dokazano število 857 slovenskih otrok,
dolžnih obiskovati šolo!

In kam hočeta spraviti slavni mestni
magistrat in visoko c. kr. namestništvo to
ogromno število otrok? — V štiri okoli-
čanske šole v Barkovljah, v Rojanu, Šklednju
in na Vrdeli, ki imajo prostora komaj za
polovico svojih otrok, ki so dolžni obis-
kovati šolo.

po opravi, Uskok, drugi pa, bled in bradat,
imel je na sobi turško opravo, samo po
kučmi in dolgih lasih se je videlo, da je
kristjan. Že sta, jahajo molče drug v drugo
drugega, prispela skoraj na konec vasi, ko
srečata dekletce kakih dvanajstih let, ka-
tera je nosila veliko čuturo.

— Pomosi Bog, deklica! zakliče Uskok,
potegnivši konja za usdo, ali bi mi dala, da
se napijem?

— Bil odgovori dekletce, pogledavši iz-
pod obrvi vojaka, in mu ponudi čuturo.

— Ali si Brdovčanka? vpraša Mogajič
in ustavi konja.

— Sem.

— Ali morda veš, nadaljuje Mogajič,
če sta slepec Jurko in njega hči Jana doma?
Dekletce pogleda mladega junaka nekako
v čudu, potlej reče:

— Ta dva ne stanujeta več v Brdovci,
ampak sta že dolgo pri Matiji Gubci na Sto-
bici!

Dokazali smo toraj tudi, da je radi po-
manjkanja prostora praktično nemogoče, da
hodijo slovenski mestni otroci v večkrat omen-
jene štiri okoličanske šole ter da se mora tudi
iz tega praktičnega vzroka vslišati opravi-
čene naše prošnje.

(Konec prih.)

Politiške vesti.

Na razstavi v Lvovu vrste se — ka-
kor je že tako navada — slavnost za slav-
nostjo. Ker je — iz lahko umevnih razlogov
— le malo slovenskih gostov v Lvovu, pa
se gospoda Poljaki objemajo danes z Nemci,
jutri z Madjari, pojuteršnjem pa se svojimi
sorodniki iz Silesije. Mi ne smatramo posebno
tragično tega objemanja in ljubkovanja, ker
vemo, da je to nekaj neizogiben pridevek
vseh razstav. In kako neloženo, nenaravno
in resničnim odnošajem protivno je to pro-
slavljanje! V istem hipu, ko objemajo Po-
ljaki svoje nemške goste kot svoje ljube
brate in zaveznike, v istem hipu tolijo drugi
in isto tako ljubi gostje o krivicah, koje trpe
Poljaki v Silesiji po nasilstvu Nemcev; v istem
hipu, ko se Poljaki bratijo z Židi in madjar-
skimi neprijatelji katoliške Cerkve, v istem
hipu naglašajo poljski škof Isakovič v svojem
nagovoru do Silesijskih Poljakov, kako se
štiri pobožnost med narodom Poljskim, ki je
prelil potoke krvi za katoliško vero in si pri-
dobil nebrojno zaslug za Cerkve. Kolik kon-
trast in kako kričeše protislovje med ljubko-
vanjem tu in tam! Hočete-li še drugega do-
kaza v to, koliko neresnice tiči v tem obje-
manju med šilji, ki si morajo biti nasprotni
že po svoji naravi! Dobro jim teknilo!

Zopet kriza v Srbiji? Iz Belegograda
je prišla vest, da je vse ministerstvo odsto-
pilo. „Kölnische Zig.“ z dne 16. t. m. pa
trdi po točnih informacijah, da je ta vest še
„prezgodnja“, a res je, da so dnevi seda-
njega ministerstva šteti ter da utegne danes
ali jutri zares odstopiti vse ministerstvo. Kralj
se vedno še pogaja z bivšim regentom Ri-
stićem in, četudi se poslednji nekoliko ustavi-
lja, vendar se utegne v kratkem sporazumeti
s kraljem. Ristić bode baje zastopal srbsko
državo o poroki ruskega cesarjeviča.

Obglavljenje Caserioti. Ob 4½ uri
zjutraj došli so v celico zločinčev ravnatelj
ječe, generalni prokurator republike, preisko-
valni sodnik, duhovnik in zdravnik. Caserio
je spal trdno. Ko ga je zbudil ravnatelj,
pogledal je zločinca začudeno navzoče.
Potem ga je pozval ravnatelj: „Caserio, vsta-
nite! V malo trenutkih vam bode storiti
pokoro za grozni zločin, katerega ste zagre-
šili. Tu na moj strani so preiskovalni sodnik,
da mu poveste kar mislite, gospod duhovnik,
da vam ponudi tolažbo svete vere, in Vaš
zagovornik, da čuje Vaše poslednje želje.“

— Na Stobici? zavzame se Mogajič.

— Kaj pak, potrdi dekletce.

— Marko! reče svobodnjak tovarišu,
obrniva konja, pojdiva na Stobico.

— Bog te dal, nasmehe se Uskok, kam
se ti mudi. Pojdiva v vas k kumu Gregoriću,
popoldne pa pojdiva do Gubca.

— Rad bi naravnost k Gubcu, upira se
Mogajič in obrne konja.

— Ej pa bodi na tvoje, zraje Uskok z
rameni. Z Bogom, deklica, in hvala.

Tovariša oddirjata na iskrih konjih na-
saj, deklica pa gleda začujena za njima.

V zgornji Stobici zvoní ravno poldne, ko
dirjata Mogajič in Nožina po vasi. Uskok, ne
smeneč se za ljudi, gleda konju v grivo, Mo-
gajič pa visoko vzdiga glavo in se ozira na
vse strani svojega rojstnega kraja, katerega
toliko let niso videlo njega oči. Čudni spo-
mini se bude v njega duši; plakal in smijal
bi se. Naposled dospeta do Gubčevega doma.

Caserio je odgovoril: Preiskovalnemu sodniku
nimam povedati ničesar, odklanjam to-
lažbo vere in tudi mojemu zagovorniku
nimam ničesar reči. — To so bile jedine
besede, koje je izgovoril Caserio. Sicer pa
je bled, trese se in solza se mu utrne iz
očesa. Odvedli so ga na stražnico, kjer ga
je pričakoval rabelj so svojimi pomočniki.
Tu so mu zvezali roke (na hrbet) in noge.
Ovratnik mu je izresan široko, tako da so
pleča razgaljena. Caserio je postal še bolj
bled, skoro da ni omedlel: vendar pa ni
hotel zaviti ničesar. Tudi noge so mu od-
rekle svojo službo, tako, da so ga morali
podpirati rabeljni pomočniki, tor ga skoro
nesli na voz, kjer je poleg njega sel rabelj.
Ob 4. uri 54 minut odprla so se vrata jet-
nice: ljudje, stoječi okolo gilotine, so se razkrili.
Voz se je ustavil tikom gilotine, tako, da je
Caserio takoj položil nogo na oder: storiti
mu je bilo le še tri, štiri korake. Ustnice so
mu stisnane in pogled mu je trd. Na to odpro
svoja usta in zakliče slabim glasom: „Pogum,
tovariši! Živela anarhija!“ To vakliknivi
pogledal je na desno, toda pomočniki rabelj-
novi primejo ga hitro ter ga pritisejo na
desko. Nož pade — in Caseria ni bilo več
med živimi. Navzoči so ploskali z rokami —
bila je ravno 5 ura in 56 minut. Pravici je
zadosteno, ali bolezen, ki pretresa družbo
človeško — ta bolezen ni še ozdravljena, to
bolezen ne ozdravi rabeljnov nož!

Stambulova stranka in nove volitve.
Iz Sredca javljajo, da je sklenila Stambulova
stranka, da se v nobenem okraju ne udeleži
prihodnjih volitev v sobranje, češ, da je raz-
puščenje sobranja pravo državno nasilje!
Gospoda so menda že pozabili na nasilstva
Stambulovega in si mislijo menda, da ima le
on sam privilegij za nasilstva.

Različne vesti.

Naš presvetil vladar praznuje danes svoj
64letni rojstni dan. Nedavno smo naglašali,
da dinastijski čut ni morda pri nijednem ple-
menu v Avstriji tako razvit, kakor pri nas
Slovincih, in posebej še pri nas tržaških in
okoličanskih Slovincih. Ta sveti plamen uda-
nosti in zvestobe do našega vladarja neti in
vzdržuje v prvi vrsti prirojeni nam in v našo
miso in v našo kri prešli čut nekajljene lo-
jalnosti, potem tudi naravni nagon samoonhrane.
Mi vemo namreč: da se popolnoma
pokrivata državni in naš slovenski na-
rodni interes ob obalah Adrije. Soglasje med
našimi in državnimi interesi ni prazna in
puhla fraza, ampak goli faktum je, o katerem
imamo mnogo dokazov v vsakem pogledu in
na vseh straneh — v prvi vrsti pa z ozirom
na našo zemljepisno lego, na etnografsko
odnošaje in pa mednarodno konstelacijo.

— Stopiva doli! reče Mogajič, razjaha
konja in ga privoče k ograji. Tako stori tudi
Nožina. Zavijeta na dvorišče. Žive duše ni
ališati. Mimo oreha kreneta dalje proti hiši.
Mogajič se zgane, postoji in pokaže s prtom
na hišo. Na velikem kamenu pred hišo čepi
mlada ženska. Roke ima sklenjene okolo nog
in podpirajo s koleno obraz, gleda z upalimi
očmi v pusti svet. Po bledem čelu ji padajo
razmršeni lasje, na bledih licih ne vidiš niti
iskrice čuvstvanja, iz motnih oči ne pogo-
diš mislij.

— Marko! šepne Mogajič plaho, ali vi-
diš ono žensko?

— Vidim, hvala Bogu.

— Ali poznaš Jurkovo Jano? pravi svo-
bodnjak in prime tovariša za roko.

— Po imenu samo, kolikor si mi ti pra-
vil o nji.

— Pojdi, oj pojdi! drhti mladenič in po-
tegne vojaka za seboj. In stopi k ženski.
(Dalje prih.)

PODLISTEK.

Kmetški upor. 114

Gedovinska povest šestnajstega veka.

— Spisal August Šenoa. Preložil I. P. Planinski. —

— Oh na veke boš gledal, na veke ali-
šal, na veke živel, zaklikne deklica, poglej
onadva dvojčka na nebu, to je najina slika.

In nežno spusti mladenka glavico na
mladeničovo glavo. Bajno šumi reka, slaje
poje slavec na zeleni voji, močnejše se le-
skota mesečina na Savi, a v mraku sedi
Marta. Solza ji zaigra v očesu in tiho zaše-
peta gospa: Poglej na nas oče Ambrož, po-
čivaj mirno. Zgodilo se je po tvoji želji.

XXIX.

Ljudje, gredeč ob kori drugega dne od
Brdovca v Zaprešič, čudili so se nemalo dvema
konjikoma, ki sta dirjala po poti na malih
turških konjih. Jeden izmed njih je bil, sodeč

